UUTISET

Huomattava osa järjestöjen ehdotuksista oli nuorta, hoidettua talousmetsää, lannoitettua ja harvennettua. **YMPÄRISTÖPÄÄLLIKKÖ ANTTI OTSAMO, METSÄHALLITUS**

Viidennes valtion talousmetsistä ei todellisuudessa ole talouskäytössä

Metsähallituksen alueiden käyttö

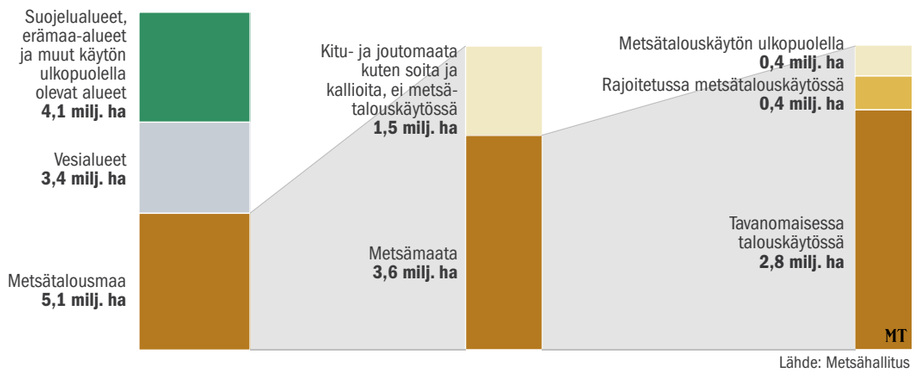

Lähde: Metsähallitus

Suomessa tiukasti suojellun metsämaan osuus on yksi maailman korkeimmista, Metsähallituksen ympäristöpäällikkö Antti Otsamo sanoo.

Viidenneksellä valtion talousmetsistä hakkuita on rajoitettu.

Joukossa on harvinaisten lajien leviämistä palvelevia ekologisia käytäviä, suojelualueiden reunametsiä ja erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltuja metsiä.

Rauhassa saavat olla myös valtion jouto- ja kitumaat, kuten suot ja kalliot.

Metsähallituksen maa-alueesta noin puolet on metsätalouden käytössä.

Viime aikoina Metsähallitus on kiinnittänyt erityistä huomiota vesiensuojeluun ja riistakantojen turvaamiseen, kertoo Metsähallituksen ympäristöpäällikkö **Antti Otsamo**.

Talousmetsien ojia on tukittu riistaelinympäristöjen ennallistamiseksi viime vuonna 590 hehtaarin alalla.

Valtion talousmetsissä on laskettu olevan noin 2 500 metson soidinpaikkaa. Niistä on kertynyt yhteensä 40 000 hehtaaria rajoitetussa käytössä olevaa metsätalousmaata.

Monikäyttömetsissä saa metsästää

Metsähallituksen omalla päätöksellä suojellut alueet eivät ole virallisia suojelualueita. Niillä saa esimerkiksi metsästää.

”Emme puhu talousmetsistä vaan monikäyttömetsistä”, Otsamo toteaa.

”Jos virallista suojelua kovin paljon lisätään, se alkaisi rajoittaa jo kansalaisten virkistysmahdollisuuksia.”

Suunnittelussa talousmetsien ulkopuolelle rajattujen maiden suojelu on silti pysyvää, Otsamo vakuuttaa. Tulostavoitteen kiristäminenkään ei hänen mukaansa veisi näitä metsiä hakkuuseen, sillä hakattavaa riittää muutenkin.

Virallisiksi suojelualueiksi Metsähallitus aikoo rajata noin 15 000 hehtaaria nykyisen hallituskauden aikana. Hallitus on linjannut suojeltavaksi 20 000 hehtaaria julkisia maita, josta Metsähallituksen osuudeksi on kaavailtu kolme neljäsosaa.

Talousmetsiä ehdotettu suojeluun

Luonnonsuojelujärjestöt ovat vaatineet enemmän. Ne ovat ehdottaneet yhteisessä kannanotossa yhteensä 150 000 hehtaaria valtion maita suojeltavaksi tarkkaan rajatuissa ehdotuksissa.

Otsamon mukaan järjestöjen ehdotukset on otettu vakavasti ja tutkittu tarkkaan. Puolet alueista on jo Metsähallituksen omalla päätöksellä rajattu talouskäytön ulkopuolelle. Loppu taas ei suojelua kaipaa.

”Huomattava osa järjestöjen ehdotuksista oli nuorta, hoidettua talousmetsää, lannoitettua ja harvennettua. Aidosti ihmettelimme, miksi sellaisia ehdotettiin. Siitä jäi vähän huono maku.”

”Ihmettelen, miksi he sitä ihmettelevät”, ihmettelee Suomen luonnonsuojeluliiton suojeluasiantuntija **Sini Eräjää**.

JAANA KANKAANPÄÄ

Metsähallitus aikoo rajata suojelualueiksi 15 000 hehtaaria. Lisäksi suojeltavaksi etsitään 100 000 hehtaaria soita.

Hänen mukaansa talousmetsien avulla suojelualueista rajataan ehjiä kokonaisuuksia.

”Nykyisilläkin suojelualueilla on talousmetsiä. Vuosikymmenten kuluessa niiden luontoarvot lisääntyvät.”

Uhanalainen lajisto köyhtyy edelleen

Eräjään mukaan 150 000 hehtaarin suojeluesitys ei ole vastaehdotus hallitusohjelmalle, vaan pitkän aikavälin tavoite.

Luonnonsuojeluliiton mielestä Metsähallituksen omat suojelupäätökset eivät herätä luottamusta. Järjestöt eivät ole pyynnöstäkään saaneet karttoja nähtäville.

Entä täyttyykö suojelun tavoite, säilyvätkö harvinaiset lajit? Milloin metsiä on suojeltu riittävästi?

”Sitten, kun uhanalaisten lajien tilasta kertovat käyrät eivät enää näytä alaspäin”, Eräjää sanoo. Viimeisimpien tutkimustulosten mukaan joidenkin hyönteisten lajikato on hidastunut, toisissa lajiryhmissä metsälajiston köyhtyminen jatkuu.

”Se tulos saadaan, mitä tutkitaan”, Otsamo kommentoi. Lajistokartoituksia on viimeisten 20 vuoden aikana tehty valtavasti, joten harvinaisuuksia löytyy.

Otsamon mielestä suojelua tulisi verrata siihenkin, mitä muissa maissa tehdään. Suomessa tiukasti suojellun metsämaan osuus on yksi maailman korkeimmista.

HENRIK SCHÄFER

100 000 hehtaaria reheviä soita etsitään suojeltavaksi

Suomessa on suojeltuja soita noin 1,2 miljoonaa hehtaaria, eli noin 13 prosenttia kaikista soista. Se ei kuitenkaan riitä, vaan ympäristöhallinto etsii lisää soita suojeltavaksi.

”Minimitavoite on löytää 100 000 hehtaaria lisää suojeltavaa suota Lapin eteläpuolelta”, MTK:n ympäristö- ja maapoliittisen ryhmän johtaja **Markku Tornberg** sanoo.

Suurin osa jo suojelluista soista on laajoja ja karuja aapasuoalueita Lapissa. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeämpiä reheviä soita ei ympäristöhallinnon mielestä ole riittävästi.

Haastavaa rehevien soiden etsimisestä tekee se, että ne ovat pieniä ja sijaitsevat Etelä-Suomessa. Lisäksi etelässä soista on ojitettu lähes kolme neljännestä ja tiheä asutus vaatii paljon maata.

Koska Etelä-Suomessa ei valtion maita juurikaan ole, paine löytää suojeltavia soita yksityisiltä mailta lisääntyy.

Suostrategia määrää tahdin

Edellisen hallituksen aikana tehdyn suostrategian mukaisesti maakuntaliitot etsivät parhaillaan uusia suojelukohteita.

”Niistä suojeluun hyväksytyt valtio lunastaa. Liitot nimeävät lisäksi erityisiä luontoarvoja sisältäviä soita, jotka pitää huomioida maankäyttöä suunniteltaessa”, Tornberg sanoo.

Lisäksi ympäristöministeriö on asettanut työryhmän soidensuojelun täydentämiseksi. Syyskuussa aloittaneen työryhmän tehtävänä on toteuttaa suostrategian mukainen luonnonsuojelu.

”Työryhmä etsii sellaisia suokohteita, joita ei ole vanhoilla perusteilla tehdyissä suojeluohjelmissa ja joiden luontoarvoilla on valtakunnallista merkitystä”, ympäristöneuvos **Aulikki Alanen** ympäristöministeriöstä sanoo.

Alasen mukaan työryhmä käyttää hyväksi maakuntaliittojen saamia tuloksia.

”Maakuntakaava ei suojaa arvokkaimpia luontokohteita riittävästi. Me poimimme sieltä helmet valtakunnalliseen suojeluun.”

Lista suojeltavista soista valmistuu vuoden 2014 loppuun mennessä. Tornbergin mukaan työryhmän tulokset ovat ensimmäinen valtion perinteinen suojeluohjelma sitten vuonna 1998 aloitetun Natura 2000:nen.

Suostrategian toimien lisäksi Suomen ympäristökeskuksella Sykellä on oma projekti, jossa etsitään maita, joita voisi ennallistaa suoksi. Sellaisia ovat esimerkiksi metsät, joissa ojitus on epäonnistunut.

Soita on suojeltu myös vapaaehtoisessa Metso-ohjelmassa.

”Metsossa on pääasiassa puustoisia soita, kuten korpia, rämeitä ja avosoiden laitojen metsiä. Rehevät suot ovat haluttuja, mutta ne ovat pieniä”, Syken projektipäällikkö **Kimmo Syrjänen** sanoo.

Metson tavoitteena on suojella 20 000 hehtaaria suota.

Suot tunnetaan tarkasti

Kaikkia soita ei tarvitse käydä katsomassa paikan päällä, sillä Geologian tutkimuskeskus GTK on tutkinut soita jo 1940-luvulta lähtien.

”Lisäksi meillä on käytössä Metlan ja Syken paikkatietoaineistoja ja ilmakuvia, joten karkealla tasolla suot tunnetaan hyvin. Tietysti suojeltavaksi ehdotettuja käydään tarkastamassa maastossa”, Alanen sanoo.

Ojituskartoista näkee tarkasti, missä ei ainakaan ole luonnontilaisia soita. GTK on tehnyt noin 400 suo- ja turvemaita tutkivaa kuntakohtaista raporttia.

Suomen pinta-alasta kolmannes on suota. Soidensuojelualueita on 171. Metsätalouskäytössä on 6,3 miljoonaa hehtaaria ojitettua suota.

AIMO VAINIO

» Maakuntakaava ei suojaa arvokkaimpia luontokohteita riittävästi. Me poimimme sieltä helmet valtakunnalliseen suojeluun.«

AULIKKI ALANEN

Lakiesitys rajoittaisi turvetuotantoa

Ympäristöministeriö (YM) pyrkii rajoittamaan turvetuotantoa ympäristönsuojelulain uudistuksella. Lain toteutuessa ympäristölupa voidaan hylätä, jos alueella on ”erityisiä luonnonarvoja”. Niitä voivat olla kaunis maisema, virkistysarvot tai harvinainen luontotyyppi.

YM:n mukaan lailla varmistetaan, ettei turvetuotanto leviä luonnontilaisille soille.

Paitsi turvetuottajat, moni muukin elinkeino pelkää, että luonnonarvokäsite otetaan käyttöön kaikessa aluehallintovirastojen alaisessa ympäristöluvituksessa.

Eriävän mielipiteen lakiesitykseen ovat jättäneet työ- ja elinkeinoministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, Elinkeinoelämän keskusliitto ja MTK.

Lakiesityksestä voi antaa lausuntoja 7.1.2013 saakka. Keväällä sen on tarkoitus edetä eduskuntakäsittelyyn.

KATJA KOLJONEN

Soiden käyttö

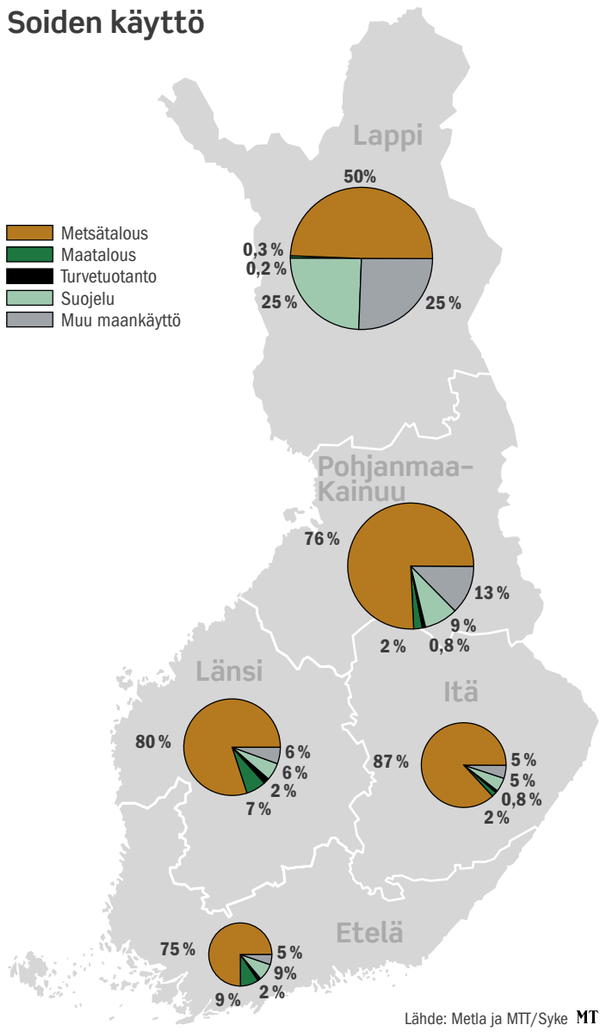

Lähde: Metla ja MTT/Syke MT

Valtion suojelualueet ja käyttörajoitukset

Suojeluohjelmat: Lintuvesien, lehtojen, rantojen, vanhojen metsien ja harjujen suojeluohjelmat.

Luonnonsuojelulain mukaisia luonnonsuojelualueita perustetaan joko valtion omistamille tai yksityisille maille neuvottelemalla, pakkolunastamalla tai toimenpidekiellolla.

Suojelualueilla ei saa vahingoittaa kasveja, eläimiä tai maaperää. Jokamiehenoikeudet ovat kuitenkin voimassa. Metsästys ja kalastus voidaan poikkeuksellisesti sallia valtioneuvoston asetuksella.

Kansallispuistot: Etelä-Suomen kansallispuistoissa metsästys on kielletty, sallittua on vain hirvenajo. Pohjois-Suomen puistoissa metsästämisoikeus on paikallisilla asukkailla. Metsähallitus suorittaa puistoissa vain hoitohakkuita. Jokamiehenoikeuksista määrätään puistojen järjestyssäännöissä.

Luonnonpuistot: Luonnonpuistojen suojelumääräykset ovat kansallispuistoja tiukemmat. Suurin osa niistä on suljettuja muilta kuin tutkijoilta. Osassa puistoista on yleisölle avoin retkeilypolku.

Erämaa-alueet: Erämaa-alueet eivät ole kansallispuistoja, mutta Metsähallitus pitää niiden metsät pääosin luonnontilaisena. Paikallisilla on oikeus metsästää ja kalastaa. Teiden rakentaminen ja kaivostoiminta on kielletty muutoin kuin valtioneuvoston luvalla. Osa alueista on rauhoitettu kokonaan hakkuilta, osassa sallitaan rajoitettu metsätalous.

Metso-ohjelma: Tavoitteena on, että yksityiset ihmiset suojelevat vapaaehtoisesti joko määräajaksi tai pysyvästi yhteensä 96 000 hehtaaria. Kokonaisuutta laajennetaan suojelemalla valtion talousmetsiä pysyvästi 10 000 hehtaaria.

Yksityisillä suojelualueilla rauhoitusmääräyksistä sovitaan maanomistajan kanssa. Valtiolle siirtyviä kohteita koskevat samat periaatteet kuin muitakin Metsähallituksen hallinnassa olevia suojelualueita.

MT

Suomen Naturassa lähes viisi miljoonaa hehtaaria

Suomessa on 1 857 Natura 2000 -verkostoon kuuluvaa aluetta. Niiden yhteispinta-ala on noin viisi miljoonaa hehtaaria.

Maa-alueita Naturassa on noin 3,6 miljoonaa hehtaaria.

EU:n luontodirektiivin mukaisia alueita on 1 713. Niiden yhteispinta-ala on noin 4,8 miljoonaa hehtaaria, yli 12 prosenttia Suomen kokonaispinta-alasta.

Lintudirektiivin mukaisia alueita on 468, yhteispinta-alaltaan noin 3,1 miljoonaa hehtaaria. Luonto- ja lintudirektiivialueet ovat osittain päällekkäisiä.

Yli 90 prosenttia Natura-alueista on jo ennestään kansallisin päätöksin perustettuja luonnonsuojelualueita, suojeluohjelman alaisia tai muilla tavoin suojeltuja alueita.

Natura-alueista 87 on Ahvenanmaalla.

Valtioneuvosto lisäsi 1.3.2012 tekemällään päätöksellä Suomen Naturaan noin 30 000 hehtaaria merialuetta. Ne ovat aluemerellä ja sen ulkopuolisella Suomen talousvyöhykkeellä.

Monenlaisia rajoituksia

Natura-alueiden käyttöä rajoitetaan monin tavoin.

Noin puolet verkoston pinta-alasta on luonnonsuojelualueita tai sellaiseksi perustettavia. Niillä ovat voimassa kunkin alueen perustamissäädösten mukaiset määräykset.

Kolmasosa on erämaa-aluetta, joiden käyttöä säätelee erämaalaki.

Lopuilla alueista suojeluarvoja turvataan ja käyttöä rajoitetaan vesilain, maankäyttö- ja rakennuslain, ulkoilulain, maaaineslain tai metsälain keinoin.

Ympäristöministeriön mukaan yleinen sääntö on, että luonnonsuojelulain mukaiset alueet pyritään säilyttämään luonnontilassa. Kiellettyä on kasvien, eläinten ja maaperän vahingoittaminen.

Valtion maiden luonnonsuojelualueilla kielletyt, sallitut ja luvanvaraiset toimet säädetään luonnonsuojelulain 13–15 pykälissä. Marjastus, sienestys, onkiminen ja pilkkiminen ovat sallittuja. Metsän hakkuu ja muiden kasvien vahingoittaminen on kiellettyä.

Suojelualueen haltijaviranomaisen luvalla voidaan sallia muukin kalastus ja metsästys.

Metsästää saa ja ei saa

Pohjois-Suomessa metsästyslain 8 pykälän tarkoittamalla alueella metsästys on Natura-alueillakin pääsääntöisesti sallittu. Valtioneuvosto voi rajoittaa metsästystä.

Etelä-Suomen Natura-alueilla metsästys on lähtökohtaisesti kielletty. Valtioneuvosto voi sallia metsästystä.

Soidensuojelualueilla rajoitetaan toimia, jotka saattavat vaikuttaa soiden vesitalouteen. Kullekin kohteelle on säädetty lisäksi tarkemmat suojelumääräykset luonnonsuojelulain mukaisesti.

Lintuvesiohjelman mukaisilla alueilla tavoitteena on niiden säilyttäminen mahdollisimman luonnonvaraisina. Kuivattaminen, säännöstely ja muut vesirakennushankkeet eivät ole sallittuja. Ympäröivien alueiden käytön vaatimaa kuivatusta ei saisi estää.

Lehtojensuojeluohjelma-alueilla tulee toimia niin, että uhanalainen kasvi- ja eläinlajisto sekä edustavat kasviyhdyskunnat säilyvät. Laiduntamista tai tarvepuun ottoa ei yleensä ole tarpeen rajoittaa.

Rantojensuojelualueista on pääsääntöisesti jätetty pois vahvistetussa kaavassa rakentamiseen osoitetut alueet ja ne alueet, joilla on voimassa oleva rakennuslupa.

Olemassa olevien rakennusten tai rakennuslupien käyttäminen on mahdollista.

Rantametsissä hoitosuositukset

Metsäisiä ranta-alueita voidaan käsitellä Tapion tai Skogskulturin suositusten mukaisesti. Pitemmälle meneviä rajoituksia voidaan edellyttää vain uhanalaisten ja erittäin harvinaisten eläin- ja kasvilajien esiintymisalueilla.

Kalastusta ja metsästystä ei pitäisi rajoittaa, ellei alueen lajiston erikseen todettava suojelutarve sitä edellytä.

Maasto- ja veneliikennettä voidaan rajoittaa luonnonarvojen turvaamiseksi.

Vanhojen metsien suojeluohjelman alueet Pohjois-Suomessa pyritään säilyttämään mahdollisimman luonnonmukaisina. Etelä-Suomen vanhojen metsien suojelualueet pyritään säilyttämään koskemattomina.

REIJO VESTERINEN